



KÜTAHYA TİCARET VE SANAYİ ODASI

Ukrayna Türkiye Ticari İlişkileri Araştırması

Kütahya Ticaret ve Sanayi Odası

Ukrayna Türkiye Ticari İlişkileri Araştırması

1. Ukrayna İle İthalat ve İhracat İlişkisi

a. İhracat:

Ukrayna'nın 2015 yılı dış ticaret hacmi 75,6 Milyar ABD Doları'dır. Toplam dış ticaret hacminin 38,1 Milyar ABD Doları İhracattır. 2015 ihracatının 13,2 Milyar ABD Doları Avrupa'ya, 12,3 Milyar ABD Doları Asya'ya, 7,8 Milyar ABD Doları BDT Ülkelerine, 3,8 Milyar ABD Doları Afrika'ya, 785,8 Milyon ABD Doları Amerika'ya, 13,5 Milyon ABD Doları Avustralya ve Okyanusya'ya gerçekleştirilmiştir. 2015 yılı rakamlarına göre, 1. sırada 4,8 Milyar ABD Dolar ile Rusya'ya, 2. sırada ise 2,7 Milyar ABD Dolar ile Türkiye'ye ihracat gerçekleştirilmiştir. Ukrayna, toplam ihracatının % 21,2'si Demir çelik, % 15,9'u Hububat ve % 8,7'si Hayvansal veya bitkisel katı ve sıvı yağlar şeklindedir.

Ukrayna'nın Türkiye'ye ihracatı, 2014 yılında 4.242.612.000 ABD Doları iken, 2015 yılında % 15,8 gerileyerek, 3.569.887.000 ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. İki ülke arasında yapılan İhracata bakıldığında, "Demir ve Çelik" ürününün toplam ihracatın %47,06'sıyla (1.622.597.508 ABD Doları) 1. sıradadır.

b. İthalat:

Toplam dış ticaret hacminin 37,5 Milyar ABD Doları ithalattır. 2015 ithalatının 16,6 Milyar ABD Doları Avrupa'dan, 10,4 Milyar Doları BDT Ülkelerinden, 7,2 Milyar ABD Doları Asya'dan, 2,3 Milyar ABD Doları Amerika'dan, 601,4 Milyon ABD Doları Afrika'dan, 169 Milyon ABD Doları Avustralya ve Okyanusya'dan gerçekleştirilmiştir. 2015 yılı rakamlarına göre, 1. sırada 7,4 Milyar ABD Dolar ile Rusya'dan, 2. sırada ise 3,9 Milyar ABD Dolar ile Almanya'dan, 3. sırada 3,7 Milyar ABD Doları Çin Halk Cumhuriyeti'nden ithalat gerçekleştirilmiştir. Türkiye, 851,1 Milyon ABD Doları ile 10. sırada yer almaktadır. Ukrayna, toplam ithalatının % 29'u Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, % 9,5'i Nükleer reaktörler, kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, % 7,2'si Elektrikli makina ve cihazlar şeklindedir.

Ukrayna'nın Türkiye'den ithalatı, 2014 yılında 1.729.328.000 ABD Doları olurken, 2015 yılında ise % 35 gerileyerek 1.121.176.000 ABD Doları civarında gerçekleşmiştir. Yapılan ithalata bakıldığında, "Örme Giyim Eşyası ve Aksesuarları" ürününün toplam ithalatın %14,74'üyle (165.318.598 ABD Doları) 1. sırada olduğu, ayrıca toplam ithalatın yaklaşık % 41'i (468.766.964 ABD Doları) tekstil sektöründen oluşmaktadır.

2. Yatırımlar

Ukrayna'ya gelen direk yatırım toplamı 2014 yılında 48,52 Milyar ABD Doları iken 2015 yılında yaklaşık % 11 gerileyerek 43,38 Milyar ABD Doları olmuştur. 2015 yılı toplam yatırımının %0,45'i (196,8 Milyon ABD Doları) Türkiye'den yapılmıştır. Bu sektörler; Tarım, Orman ve Hayvancılık (5,5 Milyon ABD Doları), Maden Çıkarma Sanayi (14,6 Milyon ABD Doları), İmalat Sanayi (46,7 Milyon ABD Doları) , ayrıca inşaat, toptan ve perakende ticareti; ulaştırma araçları ticareti ve onarımı, bilgi ve iletişim ve taşınmaz mal hizmetleri gibi sektörlerde de yatırımlarımız bulunmaktadır. Ukrayna'daki Türk firmalarının çoğunluğu KOBİ niteliğinde olup, Ticaret Müşavirliğimizden alınan bilgiye göre (kayıt zorunluluğu olmaması dolayısıyla) yaklaşık olarak 600 firma civarındadır. Ukrayna'daki bilinen büyük ölçekli Türk yatırımları; Doğuş – Alarko – YDA Konsorsiyumu, Anadolu Efes Biracılık ve Malt Sanayii A.Ş., Turkcell, Ülker, Şişecam Topluluğu, Boydak Dış Ticaret A.Ş.'dir. Ukrayna'ya direkt yatırımlarda bulunan 134 ülke arasında Türkiye 21 inci sırada yer almaktadır. Ancak, Türk firmalarının bir kısmı yatırımlarını üçüncü ülkeler üzerinden yaptıkları için fiiliyatta gerçekleşen yatırım miktarı kayıtların oldukça üzerindedir. Örneğin Astelit (Life) ve Credit Europe Hollanda üzerinden gelen yatırımlardır.

Ukrayna'nın diğer ülkelere yaptığı toplam 6,21 milyar dolar seviyesindeki doğrudan yabancı yatırımlarının yaklaşık % 90'ı Güney Kıbrıs'a gerçekleştirilmekte olup, Türkiye'ye yapılan yatırım tutarı küçük olduğundan söz konusu istatistik verileri "Devlet İstatistiği Hakkında" Ukrayna Kanunu'nun 21 nci maddesi gereğince gizli tutulmaktadır. Ukrayna'da yabancı yatırım işlemi konusunda iki tür sınırlama mevcut bulunmaktadır;

- i. Yatırım işleminin üzerindeki sınırlamalar: Bunlar hem yabancı hem de Ukraynalı yatırımcılar için geçerlidir. Ukrayna kanunları çerçevesinde bazı faaliyetler yalnızca devlet işletmeleri ve kuruluşları tarafından yürütülebilir. Söz konusu faaliyetler arasında cephan ve mühimmat üretimi, banknot basımı, kıymetli kâğıtların basımı sayılabilir.
- ii. Yalnızca yabancı yatırımcılara getirilen sınırlamalar: Bazı endüstrilerde faaliyet gösteren Ukrayna işletmelerindeki yabancı yatırım tutarının şirket tüzüğünde belirtilen azami sınırı aşmaması gereklidir. Bu gruba giren işletmelerin sayısı hızla azalmaktadır. Hâlihazırda, yayın (radyo ve televizyon), basın ve sigorta alanlarında belirtilen sınırlamalar bulunmaktadır. Bunlara ek olarak, bankacılık ve denetim alanlarında da dolaylı olarak sınırlamalar mevcuttur. Ayrıca, yabancı kişiler ve yabancı tüzel kişiler Ukrayna'da tarım arazisi satın alamazlar.

3. Gümrük Vergileri

Ukrayna Parlamentosu tarafından Dünya Ticaret Örgütü'ne katılım yolundaki yükümlülükler çerçevesinde pek çok üründeki gümrük vergisi oranı düşürülmüştür. Yapılan bu çalışma sonrasında, 2015 yılında, tüm ürünler için uygulanan ortalama gümrük vergisi oranı % 4,87'dir. Tarım ürünlerinde ortalama % 8,48 oranında, sanayi ürünlerinde ise % 3,67 oranında gümrük vergisi uygulanmaktadır. Katma değer vergisi oranı %20'dir.

Malın Gümrüklenmiş Değeri = Malın değeri + Tüketim Vergisine Tabi ise Tüketim Vergisi + Gümrük Vergisi + Bu Toplam üzerinden %20 KDV.

Ukrayna tarafından ülkemiz menşeli "düz cam" (7005.29.25, 7005.29.35, 7005.29.80 GTİP'li) ithalatına karşı 27 Nisan 2011 tarihinde bir anti-damping soruşturması açılmıştır. Anılan soruşturma neticesinde 29 Mayıs 2012 tarihinde yürürlüğe giren nihai önlem kararı ile 7005.29.25 GTİP'li ürün için % 23,42 oranında, 7005.29.35 GTİP'li ürün için % 13,52 oranında, 7005.29.80 GTİP'li ürün için 5 yıl süreyle % 12,96 oranında ilave vergi uygulanması kararlaştırılmıştır. Hâlihazırda, önlem yürürlüktedir.

Ayrıca, 6911.10 GTİP'li "porselen sofr ve mutfak eşyaları" ithalatında açılan korunma önlemi soruşturması neticesinde 24 Mayıs 2014 tarihinden itibaren ürünler için 3 yıl boyunca ekstra vergi kararlaştırılmıştır. Hâlihazırda, söz konusu önlemler yürürlüktedir.